

עין משפט
נר מצוה

ו א מיי פֿיט מהל' נדרים הל' יב טוש"ע יו"ד סי' רח טע"י כג:
ז ב מיי שם הל' יא טוש"ע שם טע"י כג:
ח ג מיי פ"ח מהל' נדרות הלכה א סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' רד טע"א:
ט ד מיי פ"ט מהל' נדרים הל' טו טוש"ע יו"ד סי' רח טע"י כו:
י ה מיי פ"ח מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רוח טע"י א:

יא ו מיי פֿיט מהל' שבת הל' ח סמג לאוין סה [טוש"ע א"ח סי' שא טע"י כא]:
יב ז מיי פ"ח מהל' נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רוח טע"י א:

תורה אור השלם

1. כָּל גֵּיא יִנְשֵׂא וְכָל דָּר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לַמִּישׁוֹר וְהָרִבְסִים יִשְׁעִיחוּ מִ ד' לְבִקְעָה:
ישיעיהו מ ד

תוספות

חילקא. חטין כחושין חלוקין לשנים:
גרוגים. חד לתלמא:
טריסני. חד לארבעה:
אסור בבולן. דכמיהין ופטריות בכלל גדולי קרקע הן:
[מירבא רבו מארעאן].
כמהין ופטריות ודאי מארעא רבו וספרי מיקרי גידולי קרקע אלא הימקא שלום אינו אלא מאויר קרקע ולא מצרכין גורא פרי יריעה שק יריעה והמילה. אינן גנדים הם:
בורחלהבסורבגניצצבר.
שלא נתכוון זה אלא לבגד ארוג:
הבל לפי הנודר. פירוש לפי ענין שהיה בשעת הנדר:
היה בעון. פירוש מופשל לאחוריו כדקן טשאט משאום:
בורח להתבבות. שלא נתכוון לאסור אלא בענין שהיה מלטער:
רוחו קצרה. שמתנוסס צר לו אינו אסור לו אלא בלבישה:
פונדא. אכזב חלוץ וכסות דמי:
פסקיא. פייט"א:
אנפליא. קלנו"ן:
ביתונא דצילא. פירוש מלבוש עור ויואלין בשבת להגין מן הגשמים:
אבל לאבחיבוח.קטנהשעל ראשו דמשוי הוא:
והויע. מחמת כובד משאו וה"ה דנרשא מלי למימני פשתן ובסיופא אמר:

נה:

ר"ן

כל גיא ינשא. אע"ג דלא כתיב גצי האי קרא דמנחלילא צמות דהא איהו [כתיב] צמורה והאי צנביאים אפי' הכי כיון דכתיב דהקצ"ה משפילו כגיא מיימי ראהי שהמשפיל עצמו סופו לעלות כדכתיב כל גיא ינשא:
ורלענין הלכה צעין דרבא לא איפשיטא. הילכך לא גצי משכר צמים ושכר ספינות דיד צעל השטר על התחתונה אצל לגצי נדרים נקטינן לחומרא וכולן ככלל:
תניא הנודר מן הדגן אסור אף פנול המלרי יבש. כיון דמדגן ור' מאיר קתני לה:
חילקא. חטה נחלקת לצ':
טריגים. אחד לג':
טיסני. אחד לד'. הכי אמר צפ' מי שהפך (מו"ק דף יג:).
ואם אמר גדולי שנה עלי אסור ככולן. מיהו דוקא בשלא אסרן עליו אלא הזמן שהוא יכול לעמוד צו אצל לעולם לא הוי נדרא כלל שאי אפשר לו לקיימו:
ומים. שלמור"א בלע"ז:

ומותר כמהין ופטריות. דלאו

פירות הארץ נינהו. מיהו ככלל גידולי קרקע איתנהו כדמפרש ואולי:
ועל כמהין ופטריות אומר שהכל נהיה בדברו. אלמא לאו גידולי קרקע נינהו דהא תני דרישא דצרייתא על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו:
מירבא רבו מארעא. ולפיכך כי אמר גידולי קרקע עלי אסור כמהין ופטריות מיהו עיקר יניקתא מאוירא ינקי ומש"ה מצרכ' עליהו שהכל:
תוספתא (פ"ד ה"א) הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ציין. וגרסינן עלה צירושלמיט) כמאן דאמר הלכו צנדרים אחר לשון בני אדם כלומר שדרכן לקרות תירוש לדגרים המתוקים ולא לין צרם כמאן דאמר לא הלכו צנדרים אחר לשון בני אדם התורה קראה אותו תירוש מירושך זה יין. הילכך אן דמשמעין בלשון לעז אס נדר מן התירוש בלשון הקדש אסור ציין ומותר בכל מיני מתיקה דאנן לא קרינן תירוש אלא לין כלשון תורה. ומנ צפ' בכל מערבין (עירובין דף ג.) הנודר מן המזון מותר צמים ומלח והוינן צה מים הוא דלא

איקרו מזון הא כל מידי איקרי מזון על ה' המינים בלבד אמר רב יוסף דכה"ג אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח אצל הנודר מן המזון אינו אסור אלא מה' מינין:
בתנ"י מוסר צשק וציריעה וצחמילה. דלא מיקרי כסות:
מוסר להסכסום בגיזי זמר. שאינו צמשמע [אלא] לבישה:
הכל לפי הנודר. לפי מה שהיה ענין הנודר צשעת הנדר ועל איזה חלוק של עור שלוצשים העבדנים על צגדיהם:
יואלין צשק כולם מיני מלבושים של עור וכדמפרש מאי סקרטיא כימונא דללא חלוק של עור שלוצשים העבדנים על צגדיהם:
יואלין צשק עצה. בשבת ולא אמרינן משוי הוא. ולא שק ממש אלא כעין שק דהא תני צסיפא הרועים יואלין צשקים:
תניא כיזא א"ר יהודה דרבי יהודה מודה ליה זר ונלטער צו. ומסתברא לי דצרייתא פליגא אמתני' צקצרא דרבי יהודה דתנא דמתניתין סבירא ליה דרבי יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה צשמע ולא טעינה ורבי יהודה דצרייתא משמע דסבירא ליה דלמשרי טעינה נמי בעי הוכחה אצל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפילו צטעינה ומסתברא דכמתניתין קיימא לן הילכך סתמא לבישה צשמע ולא טעינה אצל היה טעון ומתוך כך נדר אסור צטעינה ומותר בלבישה זהו מה שני"ל. ודברי הרמב"ם ז"ל אינם כן צפ"ח מהלכות נדרים (הלכה ח:)

של צגד:
יוצאים בשקים. בשבת ואין צום משום משוי כי דרך לאת צום מפני הגשמים והוא הדין בלא גשמים נמי שרי:
אבל לא בקופה. דלאו דרך מלבוש הוא אלא משוי:
היה לבוש צמר והצבר בל'. מחמת כובד המלבוש:
היה בעון פשתן ורויע. והוא הדין נמי אם היה טעון זמר ורויע:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

רש"י

מסורת הש"ם

חילקא. חטה שנחלקת לשנים:
טריגים. לשלשה:
טיסני. לארבעה. ולהכי שרי שכבר נשתנה החטה:
אסור ככולן. דכולן גידולי שנה נינהו:
מוסר כמהין ופטריות. שגדלין נמי על העצים:
אסור ככולן. דכמהין ופטריות גידולי קרקע נינהו:
ומים. שלמור"א בלע"ז:
אומר שהכל י"ב. מדקא חשיב ככלל שאין גידולו מן הארץ כמהין ופטריות אלמא דלאו גידולי קרקע נינהו:
מאוירא ינקי. שאין להם שרשים צאדך לפיכך אין מצרכין עליהם כדבר שגדל מן הארץ:
והא קתני על דבר שאין גידולו מן הארץ. והיינו כמהין ופטריות. אלמא אפי' מירבא נמי לא רבו מארעא:
שאין יונק. דהיינו כמהין ופטריות דמאוירא ינקי:
בתנ"י חמילה. כעין יריעה היא:
קונס זמר עולה כו'. משמע מלבוש של זמר:
צאניא פסאן. דדייק ולא נפיץ:
טעון זמר ופסאן והויע. מחמת המשוי:
והיה ריחו קשה וכו'. **ואסור להפשיטן לאחוריו**. לעשות משוי מאותן מינין דצענין שנלטער נדר דהיינו לטעון ולא לכסות ולהכי מותר לכסות:
גב' פונדא. אזור חלול שחוגרין צו:
פסקיא. פייסו"א:
אסקוריטיא. מפרש לקמן:
קטנליא. מלבוש של עור קשה שזובש על האסקוריטיא:
אנפליא. הוש"ש בלע"ז של עור:
פלניא. סינר:
כיסונא דללא. מלבוש של עור:
פגום עצה. מין שק הוא עצה טפי מיריעה:
יואלין צשצט. בכל אלו דברים:
אצל לא צביצה. שלא יכוף מביצה על ראשו וילא דמשוי הוי:
ומוסר לטעון. שלא נדר אלא ממלבוש שהרי היה מלטער ממלבוש:
והויע. מכובד משוי:
ואסור לטעון. שלא נדר אלא כפי שהצר לו המשוי הילכך מותר ללבוש:
מתני'

בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים ״הרועים יוצאין בשקים ולא רועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה:
ר' יהודה אומר הכל לפי הנודר כו״:
תניא ״כיצד א״ר יהודה הכל לפי הנודר יהיה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר למעון היה טעון פשתן והויע ואמר קונם פשתן עולה עלי מותר ללבוש ואסור למעון:
מתני'

לימא תיהוי תיובתיה דרצ ושמואל דרצ ושמואל אמרי תריייהו אין מצרכין צורא מיני מזונות אלא על ה' המינים בלבד אמר רב יוסף דכה"ג אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח אצל הנודר מן המזון אינו אסור אלא מה' מינין:
בתנ"י מוסר צשק וציריעה וצחמילה. דלא מיקרי כסות:
מוסר להסכסום בגיזי זמר. שאינו צמשמע [אלא] לבישה:
הכל לפי הנודר. לפי מה שהיה ענין הנדר צשעת הנדר ועל איזה חלוק של עור שלוצשים העבדנים על צגדיהם:
יואלין צשק כולם מיני מלבושים של עור וכדמפרש מאי סקרטיא כימונא דללא חלול:
אזור חלול: סקרטיא קטנליא. צשק ממש אלא כעין שק דהא תני צסיפא הרועים יואלין צשקים:
תניא כיזא א"ר יהודה דרבי יהודה מודה ליה זר ונלטער צו. ומסתברא לי דצרייתא פליגא אמתני' צקצרא דרבי יהודה דתנא דמתניתין סבירא ליה דרבי יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה צשמע ולא טעינה ורבי יהודה דצרייתא משמע דסבירא ליה דלמשרי טעינה נמי בעי הוכחה אצל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפילו צטעינה ומסתברא דכמתניתין קיימא לן הילכך סתמא לבישה צשמע ולא טעינה אצל היה טעון ומתוך כך נדר אסור צטעינה ומותר בלבישה זהו מה שני"ל. ודברי הרמב"ם ז"ל אינם כן צפ"ח מהלכות נדרים (הלכה ח:)

מתני'

של צגד:
יוצאים בשקים. בשבת ואין צום משום משוי כי דרך לאת צום מפני הגשמים והוא הדין בלא גשמים נמי שרי:
אבל לא בקופה. דלאו דרך מלבוש הוא אלא משוי:
היה לבוש צמר והצבר בל'. מחמת כובד המלבוש:
היה בעון פשתן ורויע. והוא הדין נמי אם היה טעון זמר ורויע:

א) [תוספתא פ"ד מ"ק יג:].
ב) [תוספתא ריש פ"ד].
ג) [נדרות מ:].
ד) [שם ט' שם וטו].
ו) [תוספתא שבת פ"ו].
ז) [שבת סב. תוספתא שם].
ח) [תוספתא פ"ד ע"ש].
ט) [פ"ו סוה"א].

הגהות הב"ח

א) במשנה פשתן עולה:
ב) רש"י ד"ה סגות עבה.
ג) והוא זכר צפ"ח דנענים משנה י"א וחס משמע דהוא מין מדרעת:

לעזי רש"י

שלמור"א [שלמור"א].
מי-מלח [של שימורים].
פיישול"א. רצועה.
הרש"ש [הרש"ש].
גרביים. נעליים קלות.

מוסר רש"י

שנאמר כל גיא ינשא. אף על גב דלאו גצי הוי קרא אחרינא הוא ודריש קראו כתיב. דרש' ליה דמי שגא לדי גיל, שהשפס, חוזר ומתגשא (עורבין נד.). הרועים יוצאין בשקים. שמתכסין בהן מפני הגשמים, שקים, מלבוש שק (שבת סב.).

פירוש הרא"ש

שנאמר כל גיא ינשא וגו'. קרא אחרינא הוא ודריש ליה אהאי קרא זה שהושפל כגיא ינשא:
ובותר באורו. דלון עשין ממנו כרי:
בדילקא בשרני' ובטיסני. חילקא חטה שנחלקת לשנים:
טריגים לשלשה. טיסני לארבעה. ואע"פ שקודם שנחלקו היה אסור צמים עמה שנחלקו הא דקאמר מותר שנחלקו קודם נדרו וילאו כצר מכלל דגן:
בכל פירות הארץ. פרי עץ ופרי האדמה:
ועל הוויתר. שלמור"א בלע"ז:
מירבא מארעא קא רבו. מלתומות הארץ הם גדילים אע"פ שאינם נוגעים בקרקע:
בתנ"י שק ויריעה והמילה. מיני גנדים הם:
מותר לבבותן בגיזי צמר. שלא נתכוין אלא לבגדי זמר:
הבל לפי הנודר. לפי שעת הנדר כיון שניכר שמחמת כובד משאו נדר מותר לכסות:
גב' פונדא ובסקיא. וכן כל אלו מיני מלבושים הם יש שהם של עור ויש שהם